

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) เพื่อศึกษาบทบาท ของครูในการป้องกันการใช้สารแอมเฟตามีนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ โดยพิจารณาบทบาทด้านการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้บทบาทด้านการพัฒนาสภาพแวดล้อมและ กิจกรรมทางเลือก บทบาทด้านการพัฒนาการบริหารและการจัดการ บทบาทด้านการพัฒนาบุคลากร และบทบาทด้านการรณรงค์ ป้องกันสารเสพติดโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth interview) ทั้งนี้เพื่อให้มีเนื้อหาครอบคลุม และช่วยอธิบายบทบาทของครู ในการป้องกันการ ใช้สารแอมเฟตามีนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีรายละเอียดวิธีการ ดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด การประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2542 จำนวน 2,537 คน และครูในโรงเรียนนาร่องโครง การโรงเรียนสีขาว สังกัดการประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2542 จำนวน 482 คน

กลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้มีวิธีการดังนี้

1. สุ่มจำนวนประชากรในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และประชากรครู ในโรงเรียนนาร่องโครงการโรงเรียนสีขาว สังกัดการประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ปีการศึกษา 2542
2. คำนวณขนาดตัวอย่าง โดยใช้ตารางมาตรฐานว่าด้วยขนาดประชากรและขนาด ตัวอย่างของดาร์วิน เฮนเดล (Darwin Hendel, 1977, อ้างใน นิโบล นิมกัธรัตน์, 2529, หน้า 276) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% จากประชากรครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 2537 คน ได้จำนวนตัวอย่าง 334 คน และจากประชากรครูในโรงเรียนนาร่องโครงการโรงเรียนสีขาว จำนวน 482 คน ได้จำนวนตัวอย่าง 217 คน

3. สุ่มตัวอย่างโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จาก 22 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ และสุ่มตัวอย่างของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาแต่ละโรงเรียนโดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนตัวอย่างครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำแนกตามโรงเรียน

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	โรงเรียน	จำนวนประชากร	จำนวนตัวอย่าง
1. เมือง	บวศกรน้อย	18	15
2. จอมทอง	บ้านสบเตี้ย	13	11
3. เชียงดาว	บ้านแม่นะ	18	15
4. ดอยสะเก็ด	ชุมชนบ้านร้องขี้เหล็ก	11	9
5. ฝาง	ชุมชนบ้านแม่สุนหลวง	13	11
6. พร้าว	บ้านสันคะมอก	17	14
7. แม่แจ่ม	บ้านแม่นาจร	14	11
8. แม่แตง	ชุมชนวัดซ่อแล	19	15
9. แม่ริม	บ้านสันคะยอม	20	16
10. แม่อาัย	ชุมชนบ้านแม่ฮ้าง	12	10
11. สะเมิง	บ้านแม่ลานคำ	9	6
12. สันกำแพง	สันกำแพงคันธารานุสรณ์	16	13
13. สันทราย	วัดสันทรายหลวง	22	18
14. สันป่าตอง	บ้านทุ่งเลี้ยว (นารัฐ)	23	19
15. สารภี	วัดท่าตันกวาว	17	14
16. หางดง	สันป่าสัก	41	33
17. อมก๋อย	บ้านห้วยน้ำขาว	15	12
18. ฮอด	ชุมชนบ้านท่าข้าม	24	20
19. ดอยเต่า	บ้านโป่ง	14	11
20. เวียงแหง	บ้านเปียงหลวง	20	16
21. ไชยปราการ	บ้านปงคำ	13	11
22. แม่วาง	วัดห้วยแก้ว	14	11

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	โรงเรียน	จำนวนประชากร	จำนวนตัวอย่าง
23. กิ่งแม่ออน	วัดห้วยทราย	18	15
24. กิ่งดอยหล่อ	กรป.กลางอุปถัมภ์	10	8
รวม		411	334

4. สุ่มตัวอย่างของครูในโรงเรียนนาร่อง โครงการโรงเรียนสีขาว แต่ละโรงเรียนโดยใช้วิธี
สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ดังตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนตัวอย่างครูในโรงเรียนนำร่องโครงการโรงเรียนสีขาว จำแนกตามโรงเรียน

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	โรงเรียน	จำนวนประชากร	จำนวนตัวอย่าง
1. เมือง	บ้านโป่งน้อย	24	10
2. จอมทอง	ไทยรัฐวิทยา 79 (บ้านหนองอาบช้าง)	30	14
3. เชียงดาว	บ้านเชียงดาว	26	12
4. ดอยสะเก็ด	บ้านป่าเส้า	18	8
5. ฝาง	บ้านแม่ข่า	17	8
6. พร้าว	บ้านแจ่งกู่เรือ	35	16
7. แม่แจ่ม	ชุมชนบ้านช้างเคื่อง	9	4
8. แม่แตง	บ้านปางไม้แดง	17	8
9. แม่ริม	บ้านแม่สา	17	8
10. แม่อาย	บ้านท่าตอน	12	5
11. สะเมิง	วัดจัวเฒ่า	9	4
12. สันกำแพง	บ้านสันกำแพง	51	23
13. สันทราย	วัดแม่แก้วน้อย	30	14
14. สันป่าตอง	บ้านเปียง	21	9
15. สารภี	วัดสันดอนมูล	11	5
16. หางดง	บ้านต้นแก้ว	18	8
17. อมก๋อย	บ้านยางครก	8	4
18. สอด	บ้านป่อหลวง	25	11
19. ดอยเต่า	บ้านแฮ่นจัดสรร	13	6
20. เวียงแหง	บ้านนามน	16	7
21. ไชยปราการ	ชุมชนวัดศรีดงเย็น	25	11
22. แม่ว่าง	บ้านมะกับขาม	16	7
23. กิ่งแม่ออน	วัดห้วยแก้ว	16	7
24. กิ่งดอยหล่อ	บ้านสามหลัง	18	8
รวม		482	217

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบบันทึกเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ที่ตั้งของครอบครัว ระยะเวลาในการปฏิบัติราชการ ประสบการณ์การสอนในโรงเรียน หน้าที่ในการปฏิบัติงาน และจำนวนครั้งที่ได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในการศึกษา

ตอนที่ 2 แบบวัดบทบาทของครูในการป้องกันการใช้สารแอมเฟตามีนในโรงเรียน เป็นแบบวัดที่ผู้วิจัยดัดแปลงมาจากแผนป้องกันสารเสพติดของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2540 – 2544 ซึ่งมีทั้งหมด 5 บทบาท จำนวน 29 ข้อ ดังนี้

1. บทบาทการให้การศึกษาและเผยแพร่ความรู้ มีจำนวนข้อคำถาม 6 ข้อ
2. บทบาทด้านการพัฒนาสภาพแวดล้อมและกิจการทางเลือก มีจำนวนข้อคำถาม 5 ข้อ
3. บทบาทด้านการบริหารและการจัดการ มีจำนวนข้อคำถาม 6 ข้อ
4. บทบาทด้านพัฒนาบุคลากร มีจำนวนข้อคำถาม 6 ข้อ
5. บทบาทด้านการรณรงค์ป้องกันยาเสพติด มีจำนวนข้อคำถาม 6 ข้อ

2. แบบสัมภาษณ์ครู แนวการสัมภาษณ์ครูมีเนื้อหาครอบคลุมประเด็นทั้งหมดที่ทำ การศึกษา โดยเน้นที่บทบาทของครูในการป้องกันการใช้สารแอมเฟตามีน ปัญหาและอุปสรรค รวมถึงวิธีการแก้ไขปัญหา

3. แบบสัมภาษณ์นักเรียน แนวการสัมภาษณ์นักเรียนมีเนื้อหาครอบคลุมประเด็นทั้งหมดที่ทำ การศึกษา โดยเน้นที่บทบาทของครูในการป้องกันการใช้สารแอมเฟตามีนและความคาดหวังของ นักเรียนต่อบทบาทของครู ในการป้องกันการใช้สารแอมเฟตามีน

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม มีขั้นตอนในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสาร วารสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เมื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือการวิจัย โดยใช้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. จัดทำแบบสอบถาม เพื่อศึกษา เพื่อศึกษาบทบาทของครูในการป้องกันการใช้สารแอมเฟตามีน ตามแผนป้องกันสารเสพติดของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2540 – 2544

3. แบบสอบถามที่สร้างขึ้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและความชัดเจนของภาษา ผ่านการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 11 ท่าน และนำมาปรับปรุงแก้ไข

4. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดลำพูน ซึ่งมีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา แต่คนละกลุ่ม จำนวน 89 คน

5. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยจำแนกกลุ่มสูง – ต่ำ อย่างละ 25% ได้ค่า t ดังตารางในภาคผนวก ค ซึ่งแบบสอบถามในเรื่องบทบาทของครูในการป้องกันการให้สารแอมเฟตามีน มีข้อคำถามจำนวน 30 ข้อ ได้ข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกที่ดีจำนวน 29 ข้อ

6. นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้มาหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีวิเคราะห์สัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient of Alpha) (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2527, หน้า 169 – 172) ผลการวิเคราะห์ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.981

7. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขความเหมาะสมของภาษา ความชัดเจนของข้อความ และนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ในการวิจัย และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

2. นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ในอำเภอที่มีระยะห่างไม่ไกลจากตัวเมือง ตามวันและเวลาที่ได้นัดหมายกับทางโรงเรียน โดยผู้วิจัยอธิบายให้ครูได้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย และวิธีการตอบแบบสอบถามพร้อมทั้งควบคุมการตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง

3. ขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการการประถมศึกษา ทำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลและขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในแต่ละอำเภอที่ห่างไกลออกไปจากตัวเมือง ที่ผู้วิจัยไม่สามารถไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองได้ โดยขอให้ศึกษานิเทศก์แต่ละอำเภอเป็นผู้รับผิดชอบในการเก็บรวมข้อมูล และนำส่งสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดเชียงใหม่ ภายในวันและเวลาที่ได้นัดหมายไว้

4. รวบรวมแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย โดยเก็บข้อมูลจากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จำนวน 334 ชุด ได้รับกลับคืน และเมื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามพบว่ามีจำนวน

304 ชุด และเก็บข้อมูลจากโรงเรียนนำร่องโครงการโรงเรียนสีขาว จำนวน 217 ชุด ได้รับกลับคืน และเมื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามพบว่า มีจำนวน 181 ชุด

5. ขออาสาสมัครจากครูและนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลที่ได้มาหมดแล้ว นำแบบสอบถามที่ได้ไปตรวจให้คะแนนตามลักษณะของแบบสอบถามแต่ละตอนแล้วทำการลงรหัส บันทึกข้อมูลลงในแผ่นเก็บข้อมูล นำไปประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรม เอส พี เอส เอส ฟอว์ วินโดว์ (SPSS for Windows) ดังนี้

1. วิเคราะห์ลักษณะทางประชากรและสังคมของกลุ่มตัวอย่างโดยการแจกแจงความถี่ (Frequencies) และสถิติร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์บทบาทของครูในการป้องกันการใช้สารแอมเฟตามีน โดยใช้สถิติร้อยละ (Percentage)
3. เปรียบเทียบบทบาทของครูในการป้องกันการใช้สารแอมเฟตามีนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากับโรงเรียนนำร่องโครงการโรงเรียนสีขาว โดยใช้สถิติ ไค-สแควร์ (Chi-Square)
4. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์โดยการตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีการแบบสามเส้า โดยพิจารณาเวลา สถานที่ และบุคคล คือถ้าข้อมูลต่างเวลา และสถานที่จะเหมือนเดิมหรือไม่ และถ้าผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ข้อมูลยังจะเหมือนเดิมหรือไม่ (สุภาวงศ์ จันทวานิช, 2534, หน้า 128.)